



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 298/05-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu vo veci sťažnosti Ing. A. N., bytom P., zastúpenej advokátkou JUDr. D. K., P., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 375/01 na neverejnom zasadnutí 7. decembra 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 375/01 **p o r u š i l** základné právo Ing. A. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 375/01 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. A. N. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Prešov p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. A. N. priznáva náhradu trov konania v sume 9 454 Sk (slovom deväťtisícštyristopäťdesiatštyri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Prešov p o v i n n ý zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. D. K., P., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 298/05-14 z 20. októbra 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Ing. A. N., bytom P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. D. K., P., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 375/01.

Vo svojom podaní sťažovateľka uviedla, že 9. augusta 2001 doručila okresnému súdu návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Veci bola pridelená spisová značka 16 C 375/01. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 8. októbra 2003, bolo však odročené z dôvodu zisťovania pobytu odporcu, pretože sa mu nepodarilo doručiť predvolanie súdu. Vzhľadom na to, že sťažovateľka nebola spokojná s postupom súdu v súvislosti so zisťovaním pobytu odporcu, viackrát upozornila súd na to, že odporca

sa zdržiava v P. a že doručenie predvolania by mal zabezpečiť prostredníctvom polície. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 27. januára 2004, ale ani tohto sa odporca nezúčastnil, a preto bolo opätovne odročené. Následne sa vo veci uskutočnili ďalšie pojednávania, a to v dňoch 17. marca 2004, 26. mája 2004, 22. septembra 2004, 3. novembra 2004 a 24. novembra 2004, na ktorých súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania a svedkov. Sťažovateľka uviedla, že zatiaľ čo ona sa zúčastnila všetkých pojednávanií konaných v danej veci na okresnom súde, odporca sa nezúčastnil troch z nich. Posledné pojednávanie bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania, ktoré súd nariadil na 22. december 2004. Na základe výzvy okresného súdu sťažovateľka 17. januára 2005 zložila zálohu na znalecké dokazovanie. Od nariadenia znaleckého dokazovania sa vo veci nekoná.

Vzhľadom na opätovnú dlhodobú nečinnosť okresného súdu v danej veci podala sťažovateľka 22. apríla 2005 sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi súdu, a to v zmysle ustanovenia § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon o súdoch“). Na sťažnosť reagovala podpredsedníčka okresného súdu listom z 19. mája 2005, v ktorom uviedla, že sťažnosť sťažovateľky hodnotí ako nedôvodnú, pretože postup súdu je sťažený predovšetkým tým, že viackrát sa nepodarilo doručiť súdne zásielky odporcovi. Sťažovateľka však nesúhlasila s vyjadrením podpredsedníčky okresného súdu o tom, že konanie je sčasti sťažené aj komunikáciou s ňou.

Sťažovateľka sa domnieva, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedené odôvodňuje aj tým, že od podania návrhu 9. augusta 2001 do uskutočnenia prvého pojednávania vo veci 8. októbra 2003 uplynulo 26 mesiacov a že toto obdobie považuje za neprimerane dlhé, a to aj pri zohľadnení doby potrebnej na naštudovanie návrhu a prípravu pojednávania. Sťažovateľka argumentovala aj tým, že od nariadenia znaleckého dokazovania 22. decembra 2004 do podania sťažnosti ústavnému súdu uplynula dlhšia doba a ani v tomto čase okresný súd nevykonal vo veci žiadny relevantný úkon smerujúci k právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej. Postup okresného súdu je poznamenaný

nečinnosťou a neefektívnosťou a vzhľadom na povahu konania a správanie odporcu súd podľa nej nevyužíva všetky zákonné prostriedky na zabezpečenie plynulosti konania (napr. poriadkové pokuty).

Sťažovateľka je toho názoru, že vec nie je právne zložitá, pretože rozhodovanie o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov tvorí štandardnú agendu súdov, a podľa nej vec nie je ani skutkovo zložitá, aj keď si uvedomuje, že úlohou súdu je náležite objasniť skutkový stav. Zároveň uviedla, že svojím konaním sa nepričinila o prieťahy v konaní okresného súdu, poskytovala mu potrebnú súčinnosť, pričom správanie odporcu ju nenechalo ľahostajnou a viackrát upozornila súd na to, že odporca sa zdržiava v P., ale zámerne nepreberá zásielky, čím marí priebeh súdneho konania.

Na základe uvedených tvrdení sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky Ing. A. N. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 375/01 porušené boli.

2. Okresnému súdu Prešov prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 375/01 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľke Ing. A. N. priznáva finančné zadostučinenie vo výške 80 000 Sk (slovom osemdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Prešov povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Zároveň žiadala aj o priznanie jej náhrady trov konania, ktoré ústavný súd zaviazal uhradiť okresný súd do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Na základe výzvy ústavného súdu z 19. septembra 2005 sa k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. U-Spr 3015/2005 zo 6. októbra 2005 okresný súd prostredníctvom svojho predsedu. V rámci svojho vyjadrenia uviedol prehľad úkonov a k veci zaujal stanovisko spočívajúce v tvrdení, že zo strany súdu nedošlo k žiadnym prieťahom, a teda ani

k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Domnieva sa, že ide o vec skutkovo zložitú a náročnú na dokazovanie, keďže „*medzi bývalými manželmi nie je zhoda vo vzťahu k okruhu vecí patriacich do BSM a ich zostatkovým hodnotám*“. Predseda okresného súdu poznamenal, že dĺžka konania je ovplyvnená predovšetkým správaním odporcu, ale aj sťažovateľky, pretože od nej sa vyžadovalo, aby minimálne sprístupnila byt, ktorý patrí aj jej, a to za účelom znaleckého dokazovania. Z uvedeného dôvodu považuje postup okresného súdu za efektívny a hospodárny a navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 375/01 nebolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Listom z 26. októbra 2005 okresný súd prostredníctvom svojej podpredsedníčky oznámil ústavnému súdu, že netrvá na ústnom prejednaní veci.

Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v podaní z 30. novembra 2005 prejavila súhlas, aby ústavný súd prejednal vec bez nariadenia ústneho pojednávania. Týmto listom zaujala stanovisko k vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti. Vo vyjadrení okrem iného uviedla, že sa nestotožňuje s tvrdením okresného súdu o tom, že aj ona sa mala sčasti podieľať na dĺžke súdneho konania. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla, že nemohla sprístupniť byt za účelom znaleckého dokazovania, pretože už v čase jeho nariadenia v tomto byte nebývala a nemá doň ani prístup.

II.

Z obsahu sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 375/01:

Dňa 9. augusta 2001 bol okresnému súdu doručený návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Dňa 20. februára 2002 vyzval okresný súd sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 8. marca 2002 sťažovateľka na základe výzvy zaplatila súdny poplatok.

Dňa 28. marca 2002 okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu sťažovateľky.

Dňa 18. júna 2002 okresný súd požiadal Obvodné oddelenie Policajného zboru P. (ďalej len „obvodné oddelenie“) o doručenie návrhu a výzvy odporcovi.

Dňa 9. júla 2002 bola okresnému súdu doručená odpoveď obvodného oddelenia o nemožnosti doručenia návrhu a výzvy odporcovi.

Dňa 9. júla 2002 okresný súd opäť vyzval odporcu na poskytnutie informácie, kde sa zdržiaval v čase doručovania návrhu a výzvy súdu.

Dňa 13. augusta 2002 a 10. septembra 2002 boli okresnému súdu vrátené nedoručené zásielky adresované odporcovi.

Dňa 16. septembra 2002 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na oznámenie adresy zamestnávateľa odporcu, prostredníctvom ktorého chcel doručiť odporcovi zásielky.

Dňa 2. októbra 2002 bola okresnému súdu doručená odpoveď právneho zástupcu sťažovateľky.

Dňa 4. decembra 2002 okresný súd opätovne požiadal obvodné oddelenie o doručenie návrhu a výzvy odporcovi.

Dňa 3. januára 2003 bola okresnému súdu doručená odpoveď obvodného oddelenia o nemožnosti doručenia písomností odporcovi.

Dňa 27. januára 2003 okresný súd zisťoval odporcovu adresu prostredníctvom evidencie pobytu obyvateľov.

Dňa 13. februára 2003 predseda okresného súdu pridelil vec inému zákonnému sudcovi.

Dňa 27. februára 2003 okresný súd opäť doručoval písomnosti na známu adresu odporcu.

Dňa 14. mája 2003 okresný súd opäť požiadal obvodné oddelenie o doručenie písomností odporcovi.

Dňa 23. mája 2003 bola okresnému súdu doručená odpoveď obvodného oddelenia o nemožnosti doručenia zásielky.

Dňa 17. júna 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky týkajúce sa nemožnosti doručenia zásielok odporcovi.

Dňa 21. júna 2003 okresný súd určil termín pojednávania na 8. október 2003.

Dňa 17. júla 2003 okresný súd opäť požiadal obvodné oddelenie o doručenie návrhu, výzvy a predvolania odporcovi.

Dňa 31. júla 2003 bolo okresnému súdu doručené oznámenie obvodného oddelenia o odstúpení dožiadania.

Dňa 15. augusta 2003 bolo okresnému súdu doručené oznámenie obvodného oddelenia o nemožnosti doručenia zásielok odporcovi.

Dňa 23. júla 2003 okresný súd opäť požiadal obvodné oddelenie o doručenie návrhu, výzvy a predvolania odporcovi.

Dňa 19. augusta 2003 okresný súd požiadal mestskú políciu o doručenie zásielok odporcovi.

Dňa 4. septembra 2003 bola okresnému súdu doručená odpoveď mestskej polície o nemožnosti doručenia zásielok odporcovi.

Dňa 8. októbra 2003 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu zisťovania pobytu odporcu a nemožnosti doručiť mu zásielky.

Dňa 9. decembra 2003 okresný súd určil termín pojednávania na 27. január 2004.

Dňa 9. decembra 2003 okresný súd opäť požiadal mestskú políciu o doručenie návrhu, výzvy a predvolania odporcovi.

Dňa 19. decembra 2003 bola okresnému súdu doručená odpoveď mestskej polície o nemožnosti doručenia zásielok odporcovi.

Dňa 30. decembra 2003 okresný súd opäť požiadal obvodné oddelenie o doručenie súdnej zásielky odporcovi.

Dňa 13. januára 2004 bola okresnému súdu doručená odpoveď obvodného oddelenia o nezastihnutí odporcu za účelom doručenia zásielok.

Dňa 27. januára 2004 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom potreby doručenia zásielok odporcovi.

Dňa 29. januára 2004 okresný súd opäť požiadal obvodné oddelenie a mestskú políciu o doručenie súdnej zásielky odporcovi.

Dňa 18. februára 2004 bola okresnému súdu doručená odpoveď mestskej polície o nedoručení zásielky odporcovi, aj keď sa na uvedenej adrese mal podľa vyjadrenia susedov zdržiavať.

Dňa 17. marca 2004 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol prítomný aj odporca a ktoré bolo odročené na 26. máj 2004.

Dňa 13. apríla 2004 odporca doručil okresnému súdu vyjadrenie k sťažovateľkinmu návrhu.

Dňa 15. apríla 2004 bolo okresnému súdu doručené oznámenie obvodného oddelenia o nemožnosti doručenia zásielky odporcovi.

Dňa 29. apríla 2004 sťažovateľka doručila okresnému súdu vyjadrenie k odporcovmu vyjadreniu k návrhu.

Dňa 26. mája 2004 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 22. september 2004 za účelom vyriešenia veci vzájomnou dohodou medzi účastníkmi konania.

Dňa 22. septembra 2004 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa odporca nezúčastnil a ktoré bolo odročené na 3. november 2004.

Dňa 1. októbra 2004 okresný súd vydal uznesenie, ktorým odporcovi uložil poriadkovú pokutu.

Dňa 3. novembra 2004 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa zúčastnil aj odporca a ktoré bolo odročené na 24. november 2004.

Dňa 24. novembra 2004 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu potreby znaleckého dokazovania.

Dňa 22. decembra 2004 okresný súd uznesením poveril znalca vypracovaním znaleckého posudku.

Dňa 20. januára 2005 okresný súd spísal záznam o zložení zálohy na trovy znaleckého dokazovania sťažovateľkou.

Dňa 21. februára 2005 okresný súd požiadal obvodné oddelenie o doručenie zásielky odporcovi.

Dňa 16. marca 2005 bola okresnému súdu doručená odpoveď obvodného oddelenia o nemožnosti doručenia zásielky odporcovi, aj keď sa na uvedenej adrese zdržiava.

Dňa 23. mája 2005 okresný súd požiadal S. p., a. s., pobočku P. (ďalej len „S. p.“), o podanie správy.

Dňa 13. júla 2005 okresný súd urgoval S. p. za účelom podania správy.

Dňa 11. augusta 2005 bola okresnému súdu doručená odpoveď S. p.

Dňa 5. septembra 2005 okresný súd požiadal živnostenský register Obvodného úradu v P. (ďalej len „živnostenský register“) o podanie správy.

Dňa 12. septembra 2005 znalkyňa oznámila okresnému súdu nemožnosť vykonania obhliadky bytu.

Dňa 13. septembra 2005 bola okresnému súdu doručená odpoveď živnostenského registra.

Dňa 20. septembra 2005 okresný súd uznesením uložil odporcovi poriadkovú pokutu.

Dňa 7. októbra 2005 okresný súd vyzval sťažovateľku na sprístupnenie bytu a požiadal obvodné oddelenie o doručenie zásielky odporcovi.

III.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 6/03, III. ÚS 7/05).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. I. ÚS 70/98, III. ÚS 113/03). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh na začatie konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci. Možno konštatovať, že vec nemá charakter mimoriadnej náročnosti, existuje k nej stabilizovaná judikatúra a metodika postupu všeobecných súdov. Čo sa týka skutkovej náročnosti veci, v tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v prípade rozhodovania o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov ide o vec skutkovo zložitú, vyžadujúcu si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania, často aj znaleckého dokazovania.

B) Správanie sťažovateľky ako účastníka konania ústavný súd hodnotí ako aktívne, sťažovateľka reagovala na výzvy okresného súdu a zúčastňovala sa jednotlivých pojednávaní. Po tom, ako sa dozvedela, že odporcovi nemožno doručiť súdne zásielky, oznámila súdu, že odporca sa zdržiava v P. a že takýmto prístupom k veci sa snaží mariť

priebeh súdneho konania. Okresný súd vyčítal sťažovateľke sťaženu komunikáciu v súvislosti so sprístupnením bytu za účelom znaleckého dokazovania. Z pozitívneho hľadiska však možno v prospech sťažovateľky pripísať skutočnosť, že po tom, ako súd nariadil znalecké dokazovanie 22. decembra 2004, na základe výzvy súdu sťažovateľka zložila zálohu na trovy znaleckého dokazovania, o čom svedčí záznam v spise okresného súdu z 20. januára 2005. V prospech sťažovateľky vyznieva aj skutočnosť, že aj napriek tomu, že súd nariadil znalecké dokazovanie v decembri 2004, sťažovateľku na sprístupnenie bytu vyzval až 7. októbra 2005. Ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že sťažovateľka byť sprístupniť nemohla, pretože v čase nariadenia znaleckého dokazovania v ňom už nebývala a ani nemala doň prístup.

V správaní sťažovateľky teda ústavný súd nezistil také okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k podstatnému spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala okresnému súdu návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov 9. augusta 2001. V období do 28. marca 2002, keď okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu, vyzval súd sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý sťažovateľka uhradila. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa v období od 18. júna 2002 do 21. júna 2003 (viac ako 12 mesiacov), keď nariadil prvé pojednávanie vo veci, obmedzil len na zisťovanie pobytu odporcu, pričom súdne zásielky sa mu snažil doručiť opakovane alebo prostredníctvom polície. Aj keď okresný súd 21. júna 2003 určil termín pojednávania na 8. október 2003, toto pojednávanie odročil z dôvodu zisťovania pobytu odporcu a nemožnosti doručiť mu zásielky. Z toho istého dôvodu bolo odročené aj pojednávanie, ktoré sa na okresnom súde konalo 27. januára 2003. Aj keď okresný súd medzitým opätovne zisťoval pobyt odporcu a za účelom doručenia zásielok požiadal o súčinnosť príslušné obvodné oddelenie, ako aj mestskú políciu, odporca sa zúčastnil až na pojednávaní konanom 17. marca 2004.

Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Pritom sa usiluje predovšetkým o to, aby sa spor vyriešil zmierne a aby konanie pôsobilo výchovne.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení tomu, kto marí uplatnenie základného práva iného účastníka konania alebo kto hrubo sťažuje postup konania tým, že sa neustanoví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami, alebo kto neposlúchne príkaz súdu, alebo kto ruší poriadok, alebo kto urobí hrubo urážlivé podanie, súd uloží uznesením poriadkovú pokutu až do výšky 25 000 Sk. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia pri opakovanom hrubom sťažení postupu konania podľa odseku 1 súd uloží uznesením poriadkovú pokutu až do výšky 50 000 Sk.

Podľa ustanovenia § 29 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení pokiaľ neurobí iné opatrenia, môže súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ktorému sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine alebo ak je doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý je postihnutý duševnou poruchou alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd nepostupoval v konaní o návrhu sťažovateľky o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov v súlade so zásadou civilného procesu zakotvenou v ustanovení § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Z uvedeného dôvodu ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v období od 18. júna 2002, keď prvýkrát požiadal o súčinnosť políciu za účelom doručenia zásielok odporcovi, do 17. marca 2004, keď sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol prvýkrát prítomný aj odporca, ako neefektívny. Vo vymedzenom období (1 rok a 9 mesiacov) sa síce na okresnom súde uskutočnili dve pojednávania vo veci (8. októbra 2003 a 27. januára 2004), ale boli odročené z dôvodu zisťovania pobytu odporcu a nemožnosti doručenia mu súdnych zásielok. Pojednávania sa neuskutočnili, aj keď okresný súd zisťoval pobyt odporcu prostredníctvom polície, pričom sa mu touto cestou

snažil doručiť aj zásielky, avšak tento postup súdu bol neúspešný. Ústavný súd je toho názoru, že za účelom zabezpečenia plynulosti, rýchlosti a efektívnosti konania mal okresný súd možnosť ustanoviť odporcovi opatrovníka v zmysle ustanovenia § 29 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Týmto postupom by bol chránil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd konštatuje, že o neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí aj skutočnosť, že po nariadení znaleckého dokazovania 22. decembra 2004 a zložení zálohy na trovy znaleckého dokazovania sťažovateľkou, o čom súd spísal úradný záznam 20. januára 2005, sa okresný súd opäť len pokúšal o doručenie zásielky odporcovi cestou polície a žiadal príslušné orgány o podanie správ. Až napokon 20. septembra 2005 okresný súd uznesením uložil odporcovi poriadkovú pokutu a až 7. októbra 2005 vyzval sťažovateľku na sprístupnenie bytu za účelom znaleckého dokazovania. Aj keď okresný súd mal možnosť postupovať v súlade so zásadou rýchlosti a efektívnosti konania spočívajúcou aj vo využití ustanovenia § 53 Občianskeho súdneho poriadku o uložení poriadkovej pokuty, k tejto možnosti pristúpil až po 8 mesiacoch od nariadenia znaleckého dokazovania.

Ústavný súd je toho názoru, že aj keď sa na okresnom súde uskutočnilo 7 pojednávaní (aktuálny stav k dátumu prijatia sťažnosti na ďalšie konanie), z hľadiska efektívnosti nemožno postup okresného súdu akceptovať. Ústavný súd sa v tejto súvislosti opiera o zistenie, že okresný súd určil termíny dvoch pojednávaní (8. októbra 2003 a 27. januára 2003) aj napriek tomu, že už dlhší čas si bol vedomý skutočnosti, že pobyt odporcu sa dosiaľ nepodarilo zistiť a taktiež mu nebolo možné doručiť súdne zásielky, a to ani prostredníctvom polície. Možno konštatovať, že okresný súd nepostupoval ani v súlade s ustanovením § 114 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení. Podľa citovaného ustanovenia ak súd neodmietol návrh z procesných dôvodov alebo nerozhodol o zastavení konania podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu, pojednávanie pripraví tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní.

V súvislosti s vyššie citovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku ústavný súd poznamenáva, že aj keď v priebehu konania na okresnom súde došlo k ich

zмене a novelizácii, táto sa netýkala skutočností, ktoré by mohli podstatným spôsobom ovplyvniť ich aplikáciu, pretože ich podstata ostala zachovaná.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že tvrdenie okresného súdu o tom, že jeho postup v danej veci bol hospodárny a efektívny, pretože bol v súlade s Občianskym súdnym poriadkom, nemožno akceptovať. Vzhľadom na dĺžku konania, jeho doterajší priebeh, vykonané dokazovanie, ako aj s prihliadnutím na uplatnenie zásady rýchlosti a efektívnosti konania zo strany okresného súdu je ústavný súd toho názoru, že v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 375/01 došlo k zbytočným prieťahom (obdobne napr. IV. ÚS 15/05).

Tento právny a skutkový názor je podopretý zistením, že na súde prvého stupňa je i po uplynutí 4 rokov konanie vo veci majúcej význam pre majetkový a sociálny status účastníkov konania bez jediného rozhodnutia, vo veci nie je ukončené ani znalecké dokazovanie a ani v dohľadnom čase nie je možné za tohto stavu očakávať rozhodnutie vo veci samej.

Ústavný súd teda zistil, že postupom okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 375/01 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že boli porušené základné práva alebo slobody a porušenie vzniklo nečinnosťou, môže prikázať, aby ten, kto tieto práva porušil, vo veci konal. Ústavný súd uložil okresnému súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 375/01 konať (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky a keďže výrok o tomto porušení nemožno považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie. Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 20 000 Sk (bod 3 výroku nálezu).

Pri posúdení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadol predovšetkým na dĺžku posudzovaného konania a neefektívny postup súdu.

Sťažovateľka žiadala priznať aj trovy svojho právneho zastúpenia, ktoré jej právna zástupkyňa vyčíslila sumou 9 454 Sk za tri úkony právnej pomoci a tri paušálne náhrady realizované v roku 2005 zvýšené o 19 % DPH, keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľom DPH. Aj keď právna zástupkyňa sťažovateľky konkrétne nešpecifikovala úkony právnej pomoci, za ktoré žiadala priznať trovy právneho zastúpenia, ústavný súd jej priznal trovy za tri takéto úkony (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie k veci z 30. novembra 2005, pretože v ňom uviedla podstatné skutočnosti, na ktoré ústavný súd prihliadal pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníka konania).

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Sťažovateľka bola v konaní úspešná, a preto podľa výsledkov konania (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) ústavný súd uložil uhradiť trovy konania okresnému súdu (bod 4 výroku nálezu). Pri ich výpočte ústavný súd vychádzal z vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk a režijný paušál 150 Sk. Trovy právneho zastúpenia za tri úkony právnej pomoci a tri režijné paušály zvýšené o 19 % DPH tým celkovo predstavujú 9 464 Sk. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľky vyčíslila trovy právneho zastúpenia vo výške 9 454 Sk, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v tejto výške.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2005